

Gospodarske stvari.

Prebivalcem ob Pesnici

v resen preudarek.

Od Pesnice.

Med Dravo in Muro na Slovenskem največi potok je Pesnica; njena struga se računi nad 9 milj dolga. Počenski od svojega izvirka se vedno drži prijaznih slovenskih gor; eno uro pred svojim iztokom se v fari sv. Marjete niže Ptuja pri Samoškem obrne proti Zavraču in se v fari Velike nedelje z Dravo združi.

V knjižici: „Slovenski Stajer“ razdeljuje se njen tek v 3 dele: v gornjega do južne železnice, — srednjega do Senarske vasi, v spodnjega do iztoka v Dravo *) V spodnjem teku se Pesnička dolina razširja do pol ure z mnogimi lepimi travniki, po straneh pa se vrsti vas za vasjo prebivalci krepke velike postave, čiste slovenske krvi, z ogromno večino so tudi značajni Slovenci, na katere se človek sme zanašati. Le nekatere je že nemškutarija oblizala; žalibog, da si ravno take radi za župane volijo, ki potem v svoji pisarni tako nemščino rabijo, da se Bogu usmili.

Pred 40 leti imeli so Pesničanje še krasno narodno obleko. Iz lepega kot sneg belega platna bila je spodnja obleka; — srajca precej dolga z rudečim pasom prepasana, naprsnik tudi rudeč, na glavi vidrina kapa, — vidre se še sedaj pri Pesnici precej gosto najdejo, — ob nedeljah pa še moder plajš. Takó oblečen, 6 črevljev visok Pesničar, raven kot sveča, je bil res korenjak. — Bili pa so tudi premožni, so še tudi mnogi sedaj, zato pa tudi od mestjanov neodvisni! Zdaj se pa žalibog znajde tudi takih, ki travnik za travnikom, njivo za njivo prodavajo, in tako lepe kmetije vničujejo. Se ve, da sedanji čas, ko se preobilne dáče kmetom nalagajo, k temu nekoliko pripomaga; mora pa se tudi pritrditi, da bi se tukaj pri umnem gospodarstvu živinoreja lahko na visoko stopinjo povzdignila. Pesnica tako prilično teče, da bi se lahko s pomočjo njene vode dosti več najboljše klaje pridelalo; ali ker le takrat travnike moči, kedar se debeli sneg tali alj preobilno dežuje, pride mōča mnogokrat o neprilicnem času, ko več škoduje kakor hasni. Letos je senó in otavo tako zblatila, da se je mnogo klaje celó spridilo, z večine pa je slabe vrednosti. Voda je vselej nastopila ravno pred košnjo; nekteri gospodarji niso 14 dni mogli na travnik, ker je preobilna voda le počasi otekla.

Pesnica ima zavolj svojih neštevilnih ovinok gotovo še enkrat daljšo pot, kakor bi imela, ko bi bila zravnana; na več krajih je prek in prek z

rakitjem obraščena, tu in tam njena struga zeló ozka in zapaljena. Pesnica ima samo na levem bregu kakih 12 potokov in réčic, ki se va-njo stekajo; kakor struga Pesnice so tudi struge teh pritokov hudo zanemarjene, in vse nezgode, ki zadevajo Pesničko dolino, zadevajo tudi več alj manj postranske doline in dolinice.

Ta rod bo težko doživel, da bi se Pesnička struga zravnala in bi se napravile drénaže, to je cevi, po katerih se voda iz močvirnih krajev odteka in na suhe prostore ob pravem času napeljuje. Kar pa je že sedaj posamesnim gospodarjem in občinam mogoče storiti brez velikih stroškov, se tudi storiti mora, ako nočemo skoro vsako leto neprecenljive škode trpeti.

V ta namen živo nasvetujemo sledeče:

1. Naj se varje lesovje, posebno po hribih in takih krajih, ki za drugo niso kakor za les. Znano je, da lesovje vrh mnogih drugih vremenskih koristi pri obilnem deževju po hribih vodo zadržuje, da se ne izteka tako naglo v doline, temuč le počasi in da ložje brez škode odteka.
2. Vse rakitje in druga šara, ki vodo v strugah zadržuje, da ne more urno teči naprej, naj se skrbno seka in proč spravlja.
3. Naj se struga tam, kjer je preozka, širje skoplje, in kjer je zapaljena, blato izmeče. To velja od vseh potokov in réčic in se mora tu pa tam vsako leto zgoditi.
4. Kjerkoli voda zaostaja in se dela močvirje, alj kjer ima zemlja zavolj preobilne mokrote neko čudno črno barvo, naj se kopljejo dovolj globoki jarki in voda odpeljuje.
5. Naj se ob pravem času na travnike po priličnih vodotokih voda napeljuje. Koliko takih najlepših prilik se ne porabi! Nekterim gospodarjem celó gnojnica po jarkih v Pesnico teče.

Kmetovalci, delajte složno in vzajemno, dobiček je gotov! Pri obilni klaji se živina lepo redi, in to pospešuje poljedelstvo in vinorejo.

Pristavek vredništva. Po naših mislih bilo bi najboljše, ko bi se vsi srenjki možje nemudoma sklicali v posvèt na kakem priličnem mestu, morda pri sv. Lovrencu, in bi na podlagi teh praktičnih nasvètov napravili načrt, kje in kako da se naj povsod delo v roke vzame, da bode reka hitreje odtekala. Ne zanašajte se na druge in tudi ne na deželni zbor, ampak pomagajte si sami in Bog vam bo pomogel!

Gospodarske skušnje.

Cepljenje češpelj na rane slive.

Na marsikterem posestvu se nahaja večje ali manjše število tako imenovanih ranih sliv, čijih sad pa je skoro brez vse vrednosti, dostikrat še zdravju nevaren, kajti griza in mrzlica je že bila dostikrat nasledek nepremišljenega uživanja tega

*) Pri tej razpravi smo jemali ozir na kraje in prebivalce spodnjega Pesničkega teka. Senarsko je v fari sv. Trojice v slov. goricah; in tu je šla, kakor se meni, meja Panonije; do novejših časov so se res stanovniki teh krajev od svojih sosedov po gornjih slov. goricah gledé noše očivestno ločili. Pis.

sadú. Na te slive se dajo pa domače češplje z dobrim vspehom cepiti, tako da je mogoče malovredni sad v kratkih letih v cenjenega in priljubljenega domače ali pozne češplje spremeniti. Domača češplja se na ranih slivinih steblih prav rada prime, prav bujno raste in močne veje poganja, tako da se porezana in po cepitju zgubljena krona v malih letih nadomesti in jeseni z najboljšim sadom polni. To cepljenje je posebno zarad tega vsega priporočila vredno, ker navadna pozna češplja v marsikteri zemlji neče veselo rasti, posebno v težki ilovici rada hira; rana sliva je pa v vsaki zemlji zadovoljna. Če se tedaj v taki zemlji rane slive posadijo in potem na nje češplje pocepijo, je dobiček očividn. Cepljenje češplje na rane slive toraj živo priporočamo.

Posušen krompir.

Krompir se najprej skuha, olupi in v drobljance za nožev hrbet debele zreže. Tako zrezani krompir se na temenu peči do suhega posuši in ostane leta dni užiten. Pred kuhanjem se krompir z vrelo vodo popari, omije in kratko kuha. Okus je sicer malo drugačen, pa ne neprijeten. Ravno tako se da tudi bela repa ali strnišnica za poznejo rabo posušiti.

Izleček grahovega stročja dišava za juho.

Navadno se grahovo stročje potem, ko se je grah izlužil, porabi za svinje ali se pa zavrže. Umnim gospodinjam naj povemo, da si s tem zametujejo izvrstno dišavo za juho in sicer ravno v onem času, ko ni frišnega sočivja dobiti. Stročje se namreč v vodi, kterež se nekoliko solika (kohlenaures Natron, ki se pri trgovcih z dišavami dober kup dobiva) primeša, dobro pokuha, na platnu precedi, potem z nekoliko sladkorjem ukuha, da se prav zgosti. Tako se dobi izleček, ki ostane brez kvara, kakor dolgo želiš; izleček za majbno žličko v krožnik juhe pomešan zadostuje, da juha prijeten okus frišnega graha dobi.

(„Vlksbl. f. Stadt u. Ld.“)

Spremenjena

Pravila

okrajne posojilnice v Ljutomeru.

H. Obresti in izplačevanje vložkov.

§. 52. Od tega, kar kdo v društveno blagajnico vloži, dobiva počenshi od 2 gold. obresti. Od vložkov za 2 glđ. in naprej plačujejo se, in sicer od 1. dneva naslednjega meseca obresti po 6% (od sto.)

O povišanju ali znižanju obresti odločuje načelstvo z nadzornim svetovalstvom od časa do časa; to se pa mora vselej vsaj mesec poprej javno naznaniti. Obresti, ki ob koncu leta niso vzdignjene, pripisujejo se pri letnih računih, t. j. s prvim januarjem k glavnici.

Obresti se ne plačujejo za tisti mesec, v katerem se glavnica izplača, ali bi se odpovedana izplačati morala.

§. 53. Vložnik sme vsak dan svoj vložek pismeno ali ustmeno nazaj terjati, in sicer znesek do 50 glđ. brez odpovedi, znesek od 50 do 500 glđ. z odpovedjo pred mesec dni, nad 500 glđ. pa z odpovedjo tri mesece poprej. — Če se pa pri vlogu denarjev dogovorijo posebni obroki, se tudi tako plačuje.

Vložniku se izroči knjižica z društvenim pečatom, ktero podpišeta dva nda načelstva in v kateri je zapisano, koliko da znaša vložek in koliko obresti. Če so se zarad plačila dogovorili posebni obroki, se mora tudi to zaznamovati.

Ta knjižica je dokaz, koliko da ima vložnik terjati. V knjižico se zapisuje ime vložnika; izplačuje se pa vsakemu, kdor ima knjižico, kot lastniku ali pooblastencu, kolikor more s knjižico terjati, vsikdar, le v naslednjih slučajih ne:

- a) če se je amortizacija proti dotični knjižici naznanila;
- b) če bi si bil vložnik posebno naročil, da se vložek izplačuje samo njemu ali pa takemu, ki se s posebnim pismom izkaže kot njegov pooblastenec, in če je to v denarni knjigi in pa knjižici omenjeno. Knjižica se kupuje po znesku, ki ga nadzorno svetovalstvo odloči.

J. Pogoji posojila.

§. 54. Društvo daje le samo svojim udom posojila, in to na menjice od enega do šest mesecev, pravilno pa le samo na tri mesece.

§. 55. Pri teh posojilih se pa mora zmiraj na to gledati, da se denar za dalj časa ne izposojuje, kakor ga ima društvo pri svojih upnikih dovoljenega. Ako denarne zadeve dopuščajo, sme se društvenikom posojilo s privoljenjem porokov podaljšati, toda nad poprejšnji rok nikdar ne; in tudi tolikokrat ne, da bi se posojilo vsled tega kot stalno imele.

Proti odrečeni prošnji za posojilo ali podaljšanje taistega pritožuje se pri občnem zboru.

§. 56. Pri dovoljevanju in odmerjevanju posojil se mora vselej na osebo in razmere prosileca gledati in posojilo samo takrat, v toliki meri in na toliko časa dovoliti, kakor se kaže, da bo vrnoti mogel.

§. 57. Ako razmere prosileca dopuščajo, sme tudi več posojil ob enem imeti, če poroki poprejšnjih posojil temu niso nasproti.

§. 58. Posojilo ne sme biti nižje od 5 glđ. Če gotovina ne zadostuje, odloči načelstvo, komu da se poprej posodi.

§. 59. Varščina pri posojilih je:

- a) če sta dva poroka ali akceptanta menjice;
- b) če se zastavijo zaupni papirji ali kovani denar, in
- c) če se zastavi premakljivo blago, ki ni spriденju podvrženo.